

Válogatás a történész könyvespolcáról

Kereszténységről a Millecentenárium évében

DOI 10.1432/belv.2014.1.8

NANOVFSZKY GYÖRGY (szerk.) (1996):
Kereszténység katolicizmus-ortodoxia.
Budapest, Windsor, 174 p.

A kereszténység katolicizmus-ortodoxia című könyv 1996-ban jelent meg Budapesten a Windsor Kiadó prezentálásában. Szerkesztője, Nanovfszky György számos országban töltötte be a meghatalmazott és rendkívüli nagykövet szerepét. Többek között Oroszországban, Örményországban, Grúziában, Azerbajdzsánban, Türkmenisztánban és Üzbegisztánban, majd később Szingapúrban is. Több évforduló is köthető a mű megjelenéséhez, ami Magyarország kultúrájában fontos szerepet tölt be. A Honfoglalás 1100. évfordulójára és a Pannonhalmán 1000 éve megalakult első bencés rendi apátság jubileumára hívja fel a figyelmet a szerkesztő. Nanovfszky György gondos alaposággal sorolja fel azokat a személyeket, akiket hazánkba vártak az évfordulókra. A kötet tehát a találkozó jegyében született, olyan tájékoztató jelleggel, amelyet a hétköznapi ember is egyszeri olvasásra értelmezni tud, megfogalmazva benne a kereszténység, a katolicizmus és az ortodox vallás jellegzetességeit és néhol különbségeit. Fontos jelezni, hogy a munka egy szerkesztett kötet, melynek alapját lexikonok és szakművek adták.

Az előszót Várszegi Asztrik főapát írta, amelyben összefoglalja a keresztények

feladatait a világban. Kiemelten említi azt, hogy a világ egységesítésére van szükség, amelynek nem szabhat gátat a kultúrák különbözősége. A mű felépítését tekintve a kereszténység egészének részletes bemutatásával kezd, majd az egyházzakadás útján jutunk el az autókéfal egyházakhoz ezen belül is az ortodox egyházhoz amelyet szintén részletesen taglal. Az egyház bemutatása után kerül sor a pápák és ellenpápák felsorolására, a két egyházfő II. János Pál pápa és II. Alekszij élettrajzáinak bemutatására, akik a könyv születése idején regnáltak. Ezután tér ki azokra a szerkezetbeli kérdésekre, amelyek az egyház vázát adják, többek között az imádságok, a rangok, az öltözékek és ruhakellékek bemutatására. A könyvet egy szómagyarazattal és a felhasznált irodalom felsorolásával zárja.

A kereszténység című fejezet több alfejezetre tagolódik. Ennek a célja, hogy a kereszténységet teljes egészében mutassa be. Azonban már itt is nyomatékosabban említi az ortodox vallást, tájékoztatást ad, és összehasonlításokat végez. Leírja, hogy a keleti egyházak elnevezés csak egy gyűjtőfogalom, ide

tartoznak a nesztoriánusok és monofiziták nemzeti egyházai, az ortodox egyház, a római katolikus egyházzal egyesült keleti egyház. A szerkesztő ezeket részletezi több alfejezeten keresztül. Majd újra visszatér az ortodox egyházhoz. Szervezeti szabályok szerint két részre oszthatjuk: keleti hierarchikus epizkopális és római papalizmus. Az épületeket tekintve sokféle változata létezik, azonban mindnek egy célja van: a közösség egybe- gyűjtése az istentiszteletre. A Biblia és a vallási irodalom helye más-más különböző egyházakban. A szertartásokat tekintve a kereszténység

KERESZTÉNYSÉG KATOLICIZMUS ORTODOXIA

kezdetre a keresztteléssel kezdődik, ez jelenti azt a bizonyos „felvételt”, de ennek több fajtája van (pl.: immerzió-belemerítés, infúzió-ráöntés). A keleti és a katolikus egyházakban a bérmálás is a szertartások közé tartozik, míg az evangélikusoknál a konfirmáció egyezik meg ezzel a lépéssel. Az istentisztelet felépítése szinte mindenhol megegyezik, imákkal és elnevezésekkel eltérően gazdagítva. Az ünnepnapok szintén hasonlóak. Annyi változás lehet a különböző egyházakban, hogy más időpontra esnek, de szinte mindenhol megvannak a fontosabb ünnepek: az advent, a nagyhét, a húsvét, a mennybemenetel ünnepe. Fontos megjegyzésként említi a szerző, hogy a keresztény húsvét nem eshet egybe a zsidó húsvétal. A munka kitér az egyes rendekre is amelyek lehetnek: szerzetes, kolduló vagy lovagrendek is. Ezen belül is elkülönít férfi–női, szemlélődők–cselevők és papi–világi rendeket.

A következő részben az 1054-es egyházszakadást írja le. Az egyház egysége megbomlott, mindezt történelmi városok megjelölésével és eseményekkel támasztja alá. Róma lett az „egész világ feje”. Az autókefál egyházak részletezésétől eltekintett a szerkesztő, azonban hasznos információként jelenik meg az, hogy az ortodox egyházak önállóak és a világ 15 különböző területén önállóan plusz 4 területen különböző irányítottsággal működnek.

A rövid áttevő után, az ortodox egyház szemléltetése kerül az olvasó elé. Fontos megemlítenünk, hogy az ortodox egyházak nemzeti keret között szerveződtek, ezért változott elnevezésük is. Ismerünk ortodox, pravoszláv vagy görögkeleti típusú is, arra azonban fel kell hívni a figyelmet, hogy a görögkeleti és a görögkatolikus nem ugyanaz. Az egyik legősibb ortodox egyház a konstantinápolyi egyház. Kiemelendő az alexandriai ortodox egyház ahol a pátriárka mellett Szent Szinódus működik. A fejezetben több típusú ortodox egyházat látunk felsorolva és néhány információval ellátva, pl.: orosz-, grúz-, szerb-, román-, albán-, amerikai ortodox egyház, stb.

Magyarországon az ortodox egyháznak történelmi események befolyásolták a helyzetét, főként az I. és II. világháború és Trianon. Jelenlegi hely-

zetüket tekintve szórvány jellegűek hazánkban. A szervezetét tekintve a többi egyházzal egyenjogú, egyenrangú, független és zsinatilag döntenek. A kánoni egységet az alapelvek biztosítják. Az ortodox egyház sajátossága, hogy a papok házasságban élhetnek és a szakrális nyelv fogalmát nem ismeri.

A könyv következő szerkezeti egységében a pápák és ellenpápák betűrendes névsora található, majd a pápák névsora immár időrendben. Néhány táblázat is helyet kapott a műben ahol tájékozódhatunk a római pápák számáról, a pápák szolgálatának időtartamáról, a leghosszabb ideig, illetve 20 évnél többet szolgáló pápák névsoráról, akik legrövidebb ideig voltak pápák, pápák életkora megválasztásukkor.

Ezután következik két egyházfő életrajza, II. János Pál pápa és II. Alekszij pátriárka. A rövid életrajzi bemutatás után láthatunk néhány fotót az egyházfőkről és néhány jellegzetes épületről.

Papi és szerzetesi rangok, öltözékek és ruhakellékek is bemutatásra kerülnek mind egyházi és szerzetes papok szempontjából mind az ortodox, katolikus és egyéb vallások szempontjából.

A három legfontosabb imádság több nyelven megjelenítésre kerül. A szómagyarázat előtt Panonhalma 1000 éves történetének áttekintésével zárul a mű, mivel, ahogy már volt róla szó, itt került megrendezésre a jubileum és az évforduló tiszteletére megrendezett ünnepség. A kötetet egy kitűnő fotósorozat zárja le.

Kifejezetten ajánlom azoknak az olvasóknak ezt a munkát, akik érdeklődnek a keresztény világ iránt, illetve szeretnének érdekességeket megtudni a vallások között lévő különbségekről, hasonlóságokról és bizonyos ágazatait jobban megismerni. A benne található fotók és illusztrációk remek szemléltetőeszközként szolgálnak, segítenek az olvasó tájékozódását például a különböző egyházi öltözékek és az épületek között. A munka közérthető, világos nyelvezettel ad tudományos áttekintést a kereszténység egészéről és részletesebb képet az ortodox egyházzól. *

STYECZ NIKOLETT nikolett.styeczn@gmail.com